

MATKOP EN GLANSKOP

Wat is het probleem?

De twee mezensoorten matkop en glanskop zijn een notoir lastig duo om uit elkaar te houden en van de algemene tweelingsoorten ongetwijfeld het setje dat het vaakst fout wordt gedetermineerd! De soorten lijken sowieso al erg op elkaar en de verschillen waar we nog enige houvast aan zouden moeten hebben, zijn subtiel, gedeeltelijk overlappend en variabel per individu. Toch zijn veruit de meeste exemplaren, als ze zich een beetje leuk laten zien, te herkennen aan een combinatie van belangrijke kenmerken. Daarnaast zijn zowel zang als roep wél sterk verschillend.

Belangrijke kenmerken

Snavel

- Beide soorten hebben een hoofdzakelijk donkergrijze snavel, maar glanskop heeft bijna altijd een helder lichte vlek aan de basis van de bovensnavelsnijrand. Matkop heeft soms wel lichtere snijranden maar normaal geen echte lichte vlek.

Vleugelpaneel

- Matkop heeft vaak een opvallend licht veld (paneel) op de vleugel dat wordt gevormd door brede, lichte randen aan de armpennen en tertials. Bij glanskop is dat paneel normaal zwak of zelfs afwezig, maar het kan kort na de rui, wanneer de veren nog vers zijn, vrij opvallend zijn!

Koppatroon

- Beide soorten hebben een groot licht gebied op de kop (onder de zwarte kopkap) dat vrijwel de hele zijkop beslaat. Bij glanskop is er vaak een bijna verticale bruine lijn aanwezig op de oorstreek, die een soort grens vormt tussen de witte voorzijde en de iets bruingrijzere achterzijde. Indien goed ontwikkeld is dit een goed kenmerk, want bij onze matkop is het hooguit vaag. De Britten hebben het wat dit betreft nog lastiger, want hun ondersoort van matkop *kleinschmidtii* heeft die bruine lijn vaak ook nog eens goed ontwikkeld! Bij veruit de meeste matkoppen is de hele zijkop witachtig, naar de achterkop toe slechts heel vaag en geleidelijk wordt deze iets bruingrijs of blijft geheel wit. Ook loopt het lichte deel van de zijkop bij matkop gemiddeld verder naar achteren door.

Dubieuze kenmerken

Kopglans

- Gemiddeld heeft glanskop, zoals de naam al doet vermoeden, inderdaad een meer glanzende zwarte kopkap, maar om allerlei redenen kan het doffer zijn of lijken en bij matkop soms juist iets glanzend.

Staartvorm

- Gemiddeld is de staart van matkop iets afgerond, doordat de buitenste staartpennen vaak wat korter zijn. Bij glanskop is de buitenste staartpen nauwelijks korter dan de overige staartpennen.

Keelvlak

• De keelvlak is gemiddeld groter bij matkop en vaak verbreedend naar onderen. Bij glanskop is de keelvlak meestal kleiner, maar van gelijke breedte en scherper begrensd, maar uitzonderingen hierop zijn bij beide soorten soms te vinden.

Geluid

Zoals alle mezen hebben ook glanskop en matkop verschillende geluiden, maar de meest voorkomende roep van glanskop is een explosief pstie-toe (sterk hoog-laag). De roep van de matkop is een zeurend en nasaal (zie-zie) dàhh-dàhh-dàhh.

Wetenswaardigheid

In Nederland komen beide soorten gezamenlijk voor op bijvoorbeeld de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug, maar glanskop ontbreekt bijna geheel in Noord-Brabant en matkop ontbreekt in Noord-Holland waar glanskop in de dennenbossen langs de kust voorkomt. In Europa zijn verschillende ondersoorten te onderscheiden. In Groot-Brittannië zijn beide soorten vertegenwoordigd door een donkerdere en meer bruine ondersoort en lijken ze nóg meer op elkaar. Verder valt vooral de matkop van de Alpen op (nog wel de nominaat montana...) door een ander geluid en een groter formaat. Mogelijk is dit een aparte soort!

Hans van Zummeren - Matkop of glanskop?